

سوالات درس هفتم

سوالات چهار گزینه ای قلمرو ادبی درس هفتم

۱- در کدام گزینه آرایه «سجع» به کار نرفته است؟

الف) شما در گل منگرید، در دل نگرید.

ب) به عزت و ذوالجلالی حق که مرا مبر که من طاقت قرب ندارم و تاب آن ندارم.

ج) باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گل از گل دل کرد.

د) تا من بر این یک مشت خاک، دست کاری قدرت بنمایم تا شما در این آینه نقش‌های بوقلمون ببیند.

۲) کدام عبارت به آیه امانت « إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا » تلمیح دارد؟

الف) حضرت جلّت به خداوندی خویش در آب و گل آدم تصرف می کرد.

ب) آن چه بود؟ گوهر محبت که بر ملک و ملکوت عرضه داشته و هیچ کس استحقاق خزانگی آن گوهر نیافت، خزانگی آن را دل آدمی لایق بود.

ج) اگر شما مرا نمی شناسید من شما را مش شناسم، باشد تا من سر از این خواب خوش بردارم.

د) اول نقش، آن باشد که همه را سجده او باید کرد.

۳) کدام گزینه در مورد بیت «سرنشتر عشق بر رگ روح زدند // یک قطره فرو چکید و نامش دل شد» درست است؟

الف) استعارهٔ مکنیه - اضافهٔ تشبیهی - تضاد - تلمیح

ب) تشخیص - تشبیه بلیغ - تضمین - تناسب

ج) استعارهٔ مکنیه - اضافهٔ تشبیهی - تلمیح - پارادوکس

د) تشخیص - اضافهٔ تشبیهی - تناسب - تلمیح

۴) کدام گزینه به آیهٔ «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» تلمیح دارد؟

الف) چون نوبت به دل رسید، گلِ دل را از بهشت بیاوردند و به آب حیات ابدی سرشتند

ب) اول نقش آن باشد که همه را سجدهٔ او باید کرد.

ج) الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سر ملائکه فرو می‌گفت: معذورید که شما را سرو کار با عشق نبوده است.

د) آدم به زیر لب آهسته می‌گفت: اگر شما مرا نمی‌شناسید، من شما را می‌شناسم، باشید تا من سر از این خواب خوش بردارم.

۵) در کدام گزینه کنایه به کار نرفته است؟

الف) عزرائیل بیامد و به قهر یک قبضه خاک از روی جمل زمین برگرفت، عشق حالی دواسبه می‌آمد.

ب) روزکی چند صبر کنید تا من بر این یک مشت خاک، دست‌کاری قدرت بنمایم.

ج) خاک سوگند برداد بر عزت حق که مرا مبر که من طاقت قرب ندارم و تاب نیارم.

۴) جملگی ملائکه در آن حالت، انگشت تعجب در دندان تحیر بمانده که آیا این چه سر است.

پاسخ‌ها ۱) د ۲) ب ۳) د ۴) د ۵) ج

سوالات چهارگزینه‌ای قلمرو زبانی درس هفتم

۱) مرجع «این» در عبارت «گفت: این جا اختصاصی دیگر هست که این را به خودی خود می‌سازم.»

الف) خلقت دل ب) خلقت عالم ج) خلقت آدم د) خاک آدم

۲) در عبارت زیر چند واژهٔ ونیدی وجود دارد؟

«خداوندا، تو داناتری، خاک تن در نمی‌دهد. عزرائیل بیامد و به قهر، یک قبضه خاک از روی زمین برگرفت؛ عشق دواسبه می‌آمد.»

الف) ۵ ب) ۳ ج) ۴ د) ۶

۳) نقش کدام گزینه نادرست ذکر شده است؟

الف) دل را بر مثال کوشکی یافت = متمم

ب) من طاقت قرب ندارم = مفعول

ج) خاک را از حضرت عزت به چندین اعزاز می‌خوانند = متمم

د) از شب‌نم عشق خاک آدم گل شد = مسند

۴) در همهٔ گزینه‌ها نقش تبعی وجود دارد به جز؟

الف) بر ملک و ملکوت عرضه داشت و جان آدم شایسته بود.

ب) ملائکه مقرب هیچ‌کس آدم را نمی‌شناختند.

ج) در آب و گل آدم، چهل شبانروز تصرف می‌کرد و در هر ذره از آن گل، دلی تبعیه می‌کرد.

د) اگر به طوع و رغبت نیاید، اکراه و به اجبار برگیر و بیاور.

۵) نقش دستوری کدام گزینه نادرست است؟

الف) از سنگ دلی سوخته بیرون آرم = صفت

ب) از شبنم عشق، خاک آدم گل شد = نهاد

ج) هرچه دیدم سهل بود، کار مشکل این جاست = مسند

د) حضرت جلت به خداوندی خویش، در آب گل آدم، چهل شبانروز تصرف می‌کرد = متمم

پاسخ‌ها (۱) ج (۲) ج (۳) د (۴) ب (۵) د

سوالات چهارگزینه‌ای قلمرو فکری درس هفتم

۱) کدامیک جز ادبیات غنایی به شمار می‌رود؟

الف) گوهر امانت بود که در صدف امانت معرفت تعبیه کرده بودند.

ب) میان موج می‌رقصید در آب به رقص مرگ، اخترهای انبوه

ج) به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم بیابان بود و تابستان و آب سرد و استقفا

د) بر مصطفی بهر رخصت دوید ازو خواست دستوری اما ندید

۲) مفهوم آیه «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا»

در کدام بیت دیده می‌شود؟

الف) دوش دیدم که ملائک در میخانه زدند گل آدم بسرشتند و به میخانه زدند

ب) آسمان بار امانت نتوانست کشید قرعه کار به نام من دیوانه زدند

ج) جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

د) آدمی بسرشتند از یک مشت گل بر گذشت از چرخ و کوبها به دل

۳) کدام بیت به حدیث «خَمَرْتُ طِينَتَهُ طِينَتَهُ آدَمِ بَيْدَى أَرْبَعِينَ صَبَاحاً» اشاره دارد؟

الف) خاکش چهل صباح سرشتی به دست صنع خود بر زبان لطف براندی ثنای خاک

ب) تا نگویی کار خصمت از شرف بالا گرفت مشت خاکی هست از آن بالا رود هم چون غبار

- (ج) خاک سر کوی توست کعبه دل‌ها زاهد بیچاره راه بیهده پیمود
- (د) تن خاکی که همان دید ز انسان ابلیس مشت خاکی است که بر دیده نامحرم زد
- (۴) مفهوم عبارت «من نهایت بُعد اختیار کردم، که قربت را خطر بسیار است» با مفهوم کدام بیت تناسب دارد؟
- الف) با نگاه دور قانع شو که مه با آفتاب هر قدر نزدیک‌تر گردید لاغر می‌شود
- ب) عجب نباشد اگر پا کشم ز مسند قرب تو آفتابی و من ذره‌ام چه جای من است
- ج) روزی صدبار گویم ای صانع پاک مشتی خاکم چه آید از مشتی خاک؟
- (د) الف و ب
- (۵) تمام موارد زیر جزء ادبیات غنایی هستند؛ به غیر از .....
- الف) مرزبان‌نامه - لیلی مجنون (ب) مصباح الهدایه - مرصادالعباد
- ج) غزلیات شمس و هفت‌پیکر (د) لیلی و مجنون - ویس رامین

پاسخ‌ها (۱) الف (۲) ب (۳) الف (۴) د (۵) الف

سوالات تشریحی قلمرو زبانی درس هفتم

- ۱- غلط‌های املائی موجود رد عبارت‌های زیر را بیابید و تصحیح کنید؟ ۱
- الف) خاک در کمال مزلت جندین ناز می‌کند.
- ب) اگر به توع و رغبت نیاید به اکراه برگیر.
- ج) وسایت گوناگون در هر مقام بر کار کرد.
- د) پس پروردگار اصرافیل را فرمود.
- ۲- نقش دستوری عبارات مشخص شده را بنویسید: ۰/۷۵
- «الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سرملائکه فرو می‌گفت: انی اعلم مالاتعلمون»
- ۳- در عبارات زیر قید* مسند* مفعول را مشخص کنید؟ ۰/۷۵
- «شما مرا نمی‌شناسید. آن روز گل بودم. روزکی چند صبر کنید.»
- ۴- در بیت «سرنشتر عشق بر رگ روح زدند یک قطره فرو چکید و نامش دل شد» ۰/۵
- الف) «سرنشتر عشق» چه نقش دستوری دارد؟
- ب) «رگ روح» چه نقش دستوری دارد؟
- ۵- در عبارت «حضرت جلّت به خداوندی خویش، در آب و گل چهل روز تصرف می‌کرد» به سوالات پاسخ دهید: ۰/۵
- الف) «آب و گل» چه نقش دستوری دارد؟

ب) «چهل شبانروز» چه نقش دستوری دارد؟

۶- در بیت «گر من نظری به سنگ بریگمارم از سنگ دلی سوخته بیرون آرم» قسمت مشخص شده از لحاظ دستوری چه نقشی دارد؟ ۰/۲۵

۷- در عبارت «او به هزار دست در دامنش آویزد» «ش» چه نقشی دارد؟ ۰/۲۵

۸- عبارت «باشید تا من سر از این خواب خوش بردارم.» جملات وابسته و هسته را و حرف ربط را مشخص کنید؟ ۱

پاسخ سوالات تشریحی قلمرو زبانی درس هفتم

پاسخ (۱) الف) مذلت (ب) طوع (ج) وسایط (د) اسرافیل

پاسخ (۲) الطاف الوهیت: نهاد سرملائکه: متمم اتی اعلم مالاتعلمون: مفعول

پاسخ (۳) قید: آن روز- روزگی مسند: گِل مفعول: مرا (من را)

پاسخ (۴) الف) مفعول (ب) متمم

پاسخ (۵) متمم (ب) قید

پاسخ (۶) مفعول

پاسخ (۷) مضاف الیه

پاسخ (۸) تا: حرف ربط وابستگی- من سر از این خواب خوش بردارم: جمله وابسته- باشید: جمله هسته

سوالات تشریحی قلمرو ادبی درس هفتم

۱- با توجه به عبارت «خانه آب و گل آدم، من می سازم» تلمیح به چه موردی دارد؟ ۰/۵

۲- در قسمت مشخص شده عبارت «خداوند به میکائیل (ع) فرمود: تو برو. او رفت، باز هم خاک را سوگند داد.» چه آرایه بارزی وجود دارد؟ ۰/۲۵

۳- در عبارت «آدم زیر لب آهسته می گفت: باشید تا من سر از این خواب خوش بردارم.» به چه مسئله ای اشاره دارد؟ ۰/۵

۴- در عبارت «ابلیس، نومید از دردل باز گشت.» قسمت مشخص شده چه نوع اضافه ای است؟ ۰/۲۵

۵- در عبارت «گوهر محبت بود که در صدف امانت معرفت، تعبیه کرده بودند و بر مُلک و ملکوت عرضه داشتند.» به سوالات پاسخ دهید: ۰/۷۵

الف) «صدف امانت» چه نوع اضافه ای است؟

ب) «صدف امانت» یادآور کدام آیه است؛ بنویسید.

۶- در عبارت «هر لحظه از خزاین غیب، گوهری در نهاد او تعبیه می کردند، تا هرچه از نفایس خزاین غیب بود، جمله در آب و گل آدم دفین کردند.» به سوالات پاسخ دهید: ۰/۷۵

الف) «خزاین غیب» چه نوع اضافه ای است؟

ب) «آب و گل» مجاز از چیست؟

ج) مقصود از «گوهر» چیست؟

۷- با توجه به جمله‌ها «آن خاک را میان مکه و طائف فرو کرد. عشق حالی دواسبه می‌آمد... روزکی چند صبر کنیید تا من بر این مشت خاک، دست‌کاری قدرت بنمایم، تا شما در این آینه، نقش‌های بوقلمون ببینید. اول نقش آن باشد که همه را سجده او باید کرد.» به سوالات پاسخ دهید: ۱

الف) «دواسبه آمدن» کنایه از چیست؟

ب) «دست‌کاری کردن» کنایه از چیست؟

ج) مقصود از «آینه» در عبارت فوق چیست؟

د) قسمتی که زیر آن خط کشیده شده است؛ یادآور چه مسئله‌ای است؟

د) اشاره دارد به این که پروردگار بعد از خلقت آدم به فرشتگان دستور داد تا بر او سجده برند و تلمیح دارد به آیه ۱۱ سورة اعراف «وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ»

۸- در عبارت «... تا ابلیس پُر تلجیس یک باری گرد او طواف می‌کرد ... دل را بر مثال کوشکی یافت ... گفت: اگر حق تعالی را با این قالب، سرو کاری خواهد بود. در این موضع تواند بود. .... نوامید از در دل باز گشت.» به سوالات پاسخ دهید: ۱

الف) یک تشبیه در عبارت فوق بیابید؟

ب) در عبارت فوق یک آرایه «شبه اشتقاق» بیابید؟

ج) «سروکار نداشتن» کنایه از چیست؟

د) یک استعاره در عبارت فوق بیابید؟

پاسخ سوالات تشریحی قلمرو ادبی درس هفتم

پاسخ (۱): تلمیح به خلقت آدم از گل و اشاره دارد به آیه «إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ» ۷۱ سورة ص و البته آیات شبیه به آن که به خلقت انسان می‌پردازند.

پاسخ (۲): تشخیص و استعاره مکنیه

پاسخ (۳): اشاره به مورد که آدم (ع) به اذن الله، به تمام اسماء واقف بود تلمیح به آیه ۳۱ سورة بقره «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»

پاسخ (۴): اضافه استعاری (استعاره مکنیه و تشخیص وجود دارد)

پاسخ (۵): الف) اضافه تشبیهی

ب) به آیه امانت «أَنَا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا»

پاسخ (۶)

الف) اضافه تشبیهی

ب) مجاز از جسم انسان

ج) استعاره مصرحه از معرفت و کمال (عشق و یا اختیار هم می‌تواند باشد).

پاسخ ۷) الف) کنایه از با سرعت و با شتاب

ب) کنایه از تصرف کردن در چیزی

ج) استعاره مصرحه از وجود انسان

پاسخ ۸)

الف) دل به کوشک تشبیه شده است.

ب) ابلیس و تلبیس

ج) کنایه از ناآشنا بودن

د) دردل (اضافه استعاری) استعاره مکنیه

سوالات تشریحی قلمرو فکری درس هفتم

۱- معنای واژگان مشخص شده را بنویسید: ۱

الف) دل را بر مثال کوشکی یافت (ب) ابلیس پرتلبیس گرد او

ج) من طاقت قرب ندارم (د) جمعی را مشتبه شد.

۲- معنا و مفهوم بیت «سرنشستر عشق بر رگ روح زدند یک قطره فرو چکید و نامتش دل شد» را به فارسی روان بنویسید: ۱

۳- هر کدام از ابیات را به عبارات متناسب وصل کنید: ۰/۷۵

الف) شما در گل منگرید، در دل بنگرید	۱) نیست جانش محرم اسرار عشق هرکه را در جان، غم جانانه نیست
ب) خاک در کمال مذلت و خواری با حضرت عزت و کبریایی چندین ناز می کند.	۲) تو ز قرآن، ای پسر، ظاهر مبین دیو، آدم را نبیند غیر طین
ج) معذورید که شما را سرو کاری با عشق نبوده است	۳) ناز تو و نیاز تو شد، همه دلپذیر من تا ز تو دلپذیر شد، هستی ناگزیر من

۴- چه مفهوم مشترکی بین عبارت و بیت زیر وجود دارد؟ توضیح دهید. ۰/۵

آسمان بار امانت نتوانست کشید قرعه کار به نام من دیوانه زدند

گوهر عشق بود که به عنوان امانت در صدف شناخت الهی جای داده بودند.

الف) اول نقش آن باشد که همه سجده او باید کرد.	۱) ز بهر غیرت آموخت آدم اسما را
ب) خانه آب و گل آدم من می سازم از خاک	۲) دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند گل آدم بسرشتند و به پیمانانه زدند
ج) آدم زیر لب آهسته می گفت: اگر شما مرا نمی شناسید من شما را می شناسم.	۳) گفت: ای روحانیان آسمان پیش آدم سجده آرید این زمان

۶- مفهوم بیت «گر من نظری به سنگ بر بگمارم از سنگ، دلی سوخته بیرون آرم» را بنویسید؟ ۰/۵

۷- مرصادالعباد اثر ..... است. ۰/۲۵

۸- درس «باران رحمت» جز کدام نوع از انواع ادبی قرار می گیرد؟ ۰/۲۵

پاسخ سوالات تشریحی قلمرو فکری درس هفتم

پاسخ ۱) الف) قصر ب) دروغ و نیرنگ سازی

ج) نزدیک شدن و هم جواری د) اشتباه کننده، دچار اشتباه، به اشتباه افتادن

پاسخ ۲) بر اساس نظر همکاران

پاسخ ۳)

الف ← ۲   ب ← ۳   ج ← ۱

پاسخ ۴) اشاره دارد به همان امانت الهی که پروردگار در وجود آدمی به امانت گذاشته است و توان حمل آن را هیچ موجودی (آسمانها، زمین و کوهها و هر آنچه بین آنهاست) ندارد

پاسخ ۵) الف ← ۳   ب ← ۲   ج ← ۱

پاسخ ۶) اشاره با تأثیر توجه خداوند

پاسخ ۷) نجم الدین رازی معروف به «نجم دایه»

پاسخ ۸) ادبیات غنایی